

Różnice kursowe - ujęcie bilansowe i podatkowe

Anna Leńczowska

3.11.2022

→ Ustawa o rachunkowości

→ Ustawa CIT/PIT/VAT

Różnice kursowe - UoR

Księgi rachunkowe należy prowadzić w walucie polskiej (art. 9 oraz art. 23 ust.3 ustawy o rachunkowości).

Transakcje zawierane w walucie obcej powinny być przedstawione w formie zapisu dającego możliwość ustalenia wartości transakcji w walucie obcej jak i polskiej.

Wartość transakcji wylicza się poprzez przemnożenie kwoty wyrażonej w walucie obcej przez kurs tej waluty w stosunku do złotego.

Zmiany kursów walut → różnice kursowe

Różnice kursowe - UoR

- ✓ Różnice zrealizowane i niezrealizowane (wyceny bilansowe)
- ✓ Od rozrachunków i od środków własnych

Różnice kursowe - UoR

Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

Różnice kursowe - UoR

Art. 30 ust 1

Nie rzadziej niż na dzień bilansowy wycenia się wyrażone w walutach obcych:

- 1) składniki aktywów (z wyłączeniem udziałów w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności) i pasywów - po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem pkt 2;
- 2) gotówkę znajdującą się w jednostkach prowadzących kupno i sprzedaż walut obcych - po kursie, po którym nastąpił jej zakup, jednak w wysokości nie wyższej od średniego kursu ogłoszonego na dzień wyceny dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski.

Różnice kursowe - UoR

Art. 30 ust 2

Wyrażone w walutach obcych operacje gospodarcze ujmuje się w księgach rachunkowych na dzień ich przeprowadzenia - o ile odrębne przepisy dotyczące środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej i innych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz środków niepodlegających zwrotowi, pochodzących ze źródeł zagranicznych nie stanowią inaczej - odpowiednio po kursie:

- 1) faktycznie zastosowanym w tym dniu, wynikającym z charakteru operacji - w przypadku sprzedaży lub kupna walut oraz zapłaty należności lub zobowiązań;
- 2) średnim ogłoszonym dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski z dnia poprzedzającego ten dzień - w przypadku zapłaty należności lub zobowiązań, jeżeli nie jest zasadne zastosowanie kursu, o którym mowa w pkt 1, a także w przypadku pozostałych operacji.

Art. 30 ust 3

Jeżeli aktywa i pasywa są wyrażone w walutach, dla których Narodowy Bank Polski nie ogłasza kursu, to kurs tych walut określa się w relacji do wskazanej przez jednostkę waluty odniesienia, której kurs jest ogłaszany przez Narodowy Bank Polski.

Metody rozliczania rozchodu walut

→ FIFO

→ *LIFO*

→ *Średnia ważona*

Metody rozliczania różnic kursowych

→ podatkowa

→ bilansowa

Różnice kursowe – metoda podatkowa

Ujemne różnice kursowe powstają wówczas, gdy wartość przychodu należnego wyrażonego w walucie obcej po przeliczeniu na złote według kursu średniego ogłoszonego przez NBP (z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień uzyskania przychodu), będzie wyższa od wartości tego przychodu w dniu jego otrzymania, przeliczonej według faktycznie zastosowanego kursu waluty z tego dnia.

Podatnicy mają obowiązek stosować tę metodę

- przez okres nie krótszy niż trzy lata podatkowe, licząc od początku roku podatkowego, w którym została przyjęta ta metoda.
- Podatnicy informują o wyborze tej metody w zeznaniu składanym za rok podatkowy, w którym rozpoczęli jej stosowanie.
- O rezygnacji ze stosowania metody podatnicy informują w zeznaniu składanym za ostatni rok podatkowy, w którym stosowali tę metodę.
- Rezygnacja może nastąpić po upływie okresu 3 lat
- Obowiązkowe badanie przez biegłego rewidenta

Bilansowa metoda rozliczania różnic kursowych w CIT

Wycena ta dla celów podatkowych powinna być dokonywana na ostatni dzień każdego miesiąca i na ostatni dzień roku podatkowego lub na ostatni dzień kwartału i na ostatni dzień roku podatkowego albo tylko na ostatni dzień roku podatkowego, z tym, że wybrany termin wyceny musi być stosowany przez pełny rok podatkowy i nie może być zmieniany.

Różnice kursowe – jaki kurs walut?

Zdarzenie	Kurs waluty
Wpływ waluty zakupionej w banku	Kurs sprzedaży banku
Wpływ waluty zakupionej w kantorze	Kurs kantorowy
Odsprzedaż waluty bankowi	Kurs kupna banku
Wpłata waluty z rachunku walutowego do kasy walutowej	Brak różnic kursowych (historyczny)

Różnice kursowe – jaki kurs walut?

Zdarzenie	Kurs waluty
Faktura kosztowa	Średni z dnia poprzedzającego wystawienie faktury
Faktura sprzedażowa	Średni z dnia poprzedzającego wystawienie faktury
Koszty bankowe	Średni z dnia poprzedzającego poniesienie kosztu
Wycena na dzień bilansowy	Kurs z 31.12.

Różnice kursowe – jaki kurs walut?

Zdarzenie	Kurs waluty
Zapłata za fakturę kosztową	Średni z dnia poprzedzającego zapłatę (uwaga dodatkowo różnice od środków własnych)
Wpłata zaliczki	Średni z dnia poprzedzającego zapłatę (uwaga dodatkowo różnice od środków własnych)
Otrzymanie należności za fakturę sprzedaży	Średni z dnia poprzedzającego otrzymanie zapłaty
Otrzymanie zaliczki	Średni z dnia poprzedzającego otrzymanie zapłaty

Różnice kursowe – jaki kurs walut?

Zdarzenie	Kurs waluty
Kompensata	Niższy z kursów historycznych
Przewalutowanie z np. EUR na USD	Brak różnic kursowych – kurs faktycznie zastosowany
Wypłata dywidendy w walucie	Tylko w zakresie wpływu/wypływu środków własnych (brak skutków od strony kosztowej)
Rozliczenia wewnętrzne między spółką „matką” a „córką”	Kurs wskazany w nocie jednostki dominującej
Odpisanie salda (przedawnienie, umorzenie)	Kurs historyczny do ewidencji rozrachunków

Różnice kursowe od własnych środków pieniężnych

Dodatnie różnice kursowe powstają, jeśli wartość otrzymanych lub nabytych środków lub wartości pieniężnych w walucie obcej w dniu ich wpływu jest niższa od wartości tych środków lub wartości pieniężnych w dniu zapłaty lub innej formy wypływu tych środków lub wartości pieniężnych, według faktycznie zastosowanego kursu waluty z tych dni.

Ujemne różnice kursowe powstają, jeżeli wartość otrzymanych lub nabytych środków lub wartości pieniężnych w walucie obcej w dniu ich wpływu jest wyższa od wartości tych środków lub wartości pieniężnych w dniu zapłaty lub innej formy wypływu tych środków lub wartości pieniężnych, według faktycznie zastosowanego kursu waluty z tych dni.

Różnice kursowe od własnych środków pieniężnych

Przykład

Przedsiębiorca zakupił towar za granicą. Z faktury wystawionej przez zagranicznego kontrahenta wynika, że wartość towaru wynosi 12.000 euro. W celu zapłaty zobowiązania podatnik 1 sierpnia 20XX r. przelał środki z rachunku złotowego na rachunek walutowy. Bank przeliczył złote na euro po kursie 4,3210 zł/euro. Po tej operacji na koncie walutowym przedsiębiorca posiadał 20.000 euro.

5 sierpnia 20XX r. przedsiębiorca dokonał zapłaty za towar w kwocie 12.000 euro i ustalił różnice kursowe na rachunku walutowym.

Do wyceny rozchodu waluty z własnego rachunku walutowego zastosował kurs średni NBP z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania zapłaty zobowiązania (tj. 2 sierpnia 20XX r.), który wynosił 4,3004 zł/euro.

Wartość waluty, która wpłynęła na konto walutowe przeliczona na złote ($12.000 \text{ euro} \times 4,3210 \text{ zł/euro} = 51.852 \text{ zł}$), była wyższa od wartości tych środków pieniężnych w złotych w dniu ich wypływu z rachunku walutowego ($12.000 \text{ euro} \times 4,3004 \text{ zł/euro} = 51.604,80 \text{ zł}$). Powstała więc ujemna różnica kursowa w kwocie 247,20 zł, która zwiększyła koszty uzyskania przychodów.

Różnice kursowe od kredytu/pożyczki

Podatkowe różnice kursowe powstają, gdy zarówno otrzymana pożyczka, jak i jej zwrot/spłata, dokonywane są w walucie obcej. Jeśli pożyczka została udzielona w walucie obcej, ale jej spłata następuje w złotych, nie powstają podatkowe różnice kursowe. Tak samo jest w sytuacji odwrotnej, tj. gdy pożyczka została udzielona w złotych, lecz spłacana jest w walucie obcej.

Przy obliczaniu różnic kursowych, uwzględnia się kursy faktycznie zastosowane w przypadku sprzedaży lub kupna walut obcych oraz otrzymania należności lub zapłaty zobowiązań. W pozostałych przypadkach, a także gdy do otrzymanych należności lub zapłaty zobowiązań nie jest możliwe uwzględnienie faktycznie zastosowanego kursu waluty w danym dniu, stosuje się kurs średni ogłaszany przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego ten dzień (art. 24c ust. 4 updof i art. 15a ust. 4 updop).

Różnice kursowe od faktury w PLN

W sytuacji gdy podatnik wystawił fakturę w walucie polskiej, może on przyjąć płatność w walucie krajowej bądź w walucie obcej – przepisy tego nie zabraniają.

Natomiast jeśli rzeczywiście płatność zostanie otrzymana w walucie obcej do faktury wystawionej w PLN, to z tego tytułu nie powstaną różnice kursowe. Zgodnie z art. 24c ustawy o PIT, aby powstała różnica kursowa, kwota przychodu należnego powinna być bowiem wyrażona na dokumencie sprzedaży w walucie obcej.

Różnice kursowe od faktury w PLN

Interpretacja indywidualna z 30 maja 2019 roku, 0111-KDIB1-1.4010.122.2019.2.BSA

„(...) Odnosząc się zatem do powstania tzw. różnic kursowych transakcyjnych, wskazać należy, że różnice te powstają wyłącznie w przypadku wymienionych w art. 15a ust. 2 pkt 1 i 2 oraz ust. 3 pkt 1 i 2 i mają zastosowanie do ustalania różnic od przychodów należnych i otrzymanych w walutach obcych oraz kosztów poniesionych i zapłaconych w walutach obcych. Skoro zatem z wniosku wynika, że w ramach transakcji (z ukraińską firmą) strony mają ustalić jej wartość w kontrakcie w polskich złotych, udokumentować fakturą także wyrażoną w polskich złotych, jednak płatność zostanie dokonana w euro na rachunek walutowy Spółki, to oznacza, że dla tych transakcji nie powstaną podatkowe różnice kursowe, o których mowa w ww. przepisach, bowiem transakcje zostaną zawarte w walucie polskiej, a nie w walucie obcej”.

Różnice kursowe a środki trwałe

Odmienne zasady rozliczania różnic kursowych dotyczą:

- różnic kursowych powstałych w związku z finansowaniem zakupu środków trwałych w budowie (inwestycji),
 - środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych do dnia bilansowego lub do dnia przyjęcia ich do używania
- różnice te obowiązkowo korygują cenę nabycia lub koszt wytworzenia

Różnice kursowe a środki trwałe

różnice te w uzasadnionych przypadkach według uznania jednostki korygują cenę nabycia lub koszt wytworzenia

W odniesieniu do różnic kursowych powstałych w związku z finansowaniem zakupu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych po oddaniu ich do użytkowania

Różnice kursowe a produkty

Różnice kursowe powstałe w związku z finansowaniem długotrwałego przygotowania towarów lub produktów do sprzedaży bądź długim okresem wytwarzania produktu

różnice te mogą korygować cenę nabycia lub koszt wytworzenia towarów lub produktów

Różnice kursowe a inwestycje

Różnice kursowe dotyczące inwestycji długoterminowych wyrażonych w walutach obcych, wycenianych na dzień bilansowy w cenach rynkowych

- - różnice kursowe powodujące wzrost wartości tych aktywów w stosunku do ich ceny nabycia są odnoszone na fundusz z aktualizacji,
- - ujemne różnice kursowe zmniejszają fundusz z aktualizacji, a po rozliczeniu tego funduszu skutki ujemnych różnic kursowych zalicza się do kosztów finansowych;
- - wzrost wartości inwestycji, której skutki obniżenia wartości zaliczono do kosztów finansowych, ujmuje się w wysokości tych kosztów jako przychody finansowe.

Różnice kursowe w SF i CIT-8

- ✓ SF- per saldo jako nadwyżkę
- ✓ CIT- odrębnie ujemne od dodatnich

Uwaga: odwrócenie wyceny na pierwszy dzień kolejnego roku obrotowego

Różnice kursowe - VAT

Kursy walut – VAT - obecnie

- a) Zasady **standardowe**

- b) Zasady **uproszczone** od 01.01.2021 r.

Kursy walut – VAT - obecnie

a) Zasady standardowe

Gdy obowiązek podatkowy powstał albo w dniu wystawienia faktury albo przed dniem wystawienia faktury - przeliczamy według:

- ✓ kursu średniego danej waluty obcej ogłoszonego przez NBP na ostatni dzień roboczy **poprzedzający dzień powstania obowiązku podatkowego** albo
- ✓ ostatniego kursu wymiany opublikowanego przez EBC na ostatni dzień poprzedzający dzień powstania obowiązku podatkowego (w takim przypadku waluty inne niż euro przelicza się z zastosowaniem kursu wymiany każdej z nich względem euro).

Kursy walut – VAT - obecnie

a) Zasady standardowe

Jeżeli natomiast faktura w walucie obcej jest wystawiona przed powstaniem obowiązku podatkowego, wówczas kwotę (z faktury) do określenia podstawy opodatkowania podstawę opodatkowania podatnik przelicza według kursu średniego danej waluty obcej ogłoszonego przez NBP na ostatni dzień roboczy poprzedzający dzień wystawienia faktury.

Kursy walut – VAT- obecnie

b) Zasady uproszczone od 01.01.2021 r.

spójny kurs przeliczeniowy walut dla VAT i podatków dochodowych – zgodnie z zasadami przeliczania **przychodu** wynikającymi z przepisów o podatku dochodowym

- ✓ po wyborze opcji podatnik jest obowiązany do jej stosowania przez **co najmniej 12 kolejnych miesięcy licząc od miesiąca, w którym ją wybrał;**
- ✓ w przypadku gdy w okresie stosowania przez podatnika opcjonalnej metody przeliczania podatnik dokona transakcji niepodlegającej przeliczeniu zgodnie z zasadami stosowanymi w podatku dochodowym, jest obowiązany do zastosowania dla tej transakcji **dotychczasowych metod przeliczenia.**

Dla faktur korygujących - stosujemy kurs właściwy dla faktury pierwotnej.